

Tác giả bài hát
"Auld Lang Syne"
và dòng sông Afton

"Auld Lang Syne" thuộc loại bài hát phổ biến nhất trên thế giới. Giai điệu mượt mà, giản dị và sâu lắng thật diệu kỳ đã chinh phục trái tim hàng triệu triệu người bao thế hệ khắp năm châu với lời ca như sau:

Auld Lang Syne

Chorus.

*And for auld lang syne, my jo,
For auld lang syne,
We'll tak a cup o' kindness yet,
For auld lang syne,*

1.

*Should auld acquaintance be forgot,
And never brought to mind?
Should auld acquaintance be forgot,
And days o' auld lang syne.*

2.

*And surely ye'll be your pint-stowp!
And surely I'll be mine!
And we'll tak a cup o' kindness yet,
For auld lang syne.*

3.

*We twa hae run about the braes
And pu'd the gowans fine;
But we've wander'd mony a weary foot
Sin auld lang syne.*

4.

*We twa hae paidl'd i' the burn,
Frae mornin' sun till dine;
But seas between us braid hae roar'd
Sin auld lang syne.*

5.

*And there's a hand, my trusty fiere!
And gie's a hand o' thine!
And we'll tak a right guid willy waught,
For auld lang syne.*

Old Long Past

Chorus.

*And for old long past, my joy (sweetheart),
For old long past,
We will take a cup of kindness yet,
For old long past,*

*Should old acquaintance be forgot,
And never brought to mind?
Should old acquaintance be forgot,
And days of old long past.*

*And surely you will pay for your pint-vessel!
And surely I will pay for mine!
And we will take a cup of kindness yet,
For old long past.*

*We two have run about the hillsides
And pulled the wild daisies fine;
But we have wandered many a weary foot
Since old long past.*

*We two have paddled in the stream,
From morning sun till noon;
But seas between us broad have roared
Since old long past.*

*And there is a hand, my trusty friend!
And give me a hand of yours!
And we will take a right good-will drink,
For old long past.*

Phía bên trái là nguyên gốc Scottish (thường được hát để giữ lấy phong vị gốc) còn phía bên phải là phần dịch ra tiếng Anh, đại ý là:

Ngày xưa

Điệp khúc: Nhớ lại ngày xưa, bạn hỡi, ta hãy nâng ly nhớ lại ngày xưa.

1. Sao mà quên được chuyện xưa, sao mà quên được những ngày xưa đã qua.
2. Chắc là bạn sẽ trả tiền cho ly của bạn, tôi cũng sẽ trả cho ly của tôi, và chúng mình cùng nâng ly nhớ lại ngày xưa.
3. Hai đứa chạy quanh những ngọn đồi hái hoa dại, rồi cứ tha thẩn đi mãi đến mỗi nhử chân trong những ngày xưa ấy.
4. Hai đứa lội qua dòng từ sớm cho đến trưa, nhưng giữa chúng mình lại là cả trùng khơi xa cách từ những ngày xưa ấy.
5. Tay tôi đây, bạn lòng hỡi, cho tôi nắm tay bạn, nào ta cạn ly để cùng nhớ lại ngày xưa.

Vậy đây là câu chuyện hai người bạn thân lắm từ thuở ấu thơ gặp lại nhau sau bao lâu xa cách, cùng ngồi uống với nhau và nhắc lại kỷ niệm xưa... Giai điệu bài “Auld Lang Syne” rất đặc biệt nên có thể hát lúc vui gặp gỡ cũng như lúc buồn ngùi ly biệt... Ở các nước nói tiếng Anh, người ta hát vào đêm giao thừa, chia tay năm cũ và đón năm mới. Trên thế giới thì thường hát lúc chia tay để bước sang một giai đoạn mới như lúc tốt nghiệp, trưởng thành, bế mạc những cuộc gặp gỡ lớn, ... “Auld Lang Syne” nhập vào nước ta từ đầu thế kỷ trước như là bài hát tạm biệt trong Hướng đạo sinh và trường phổ thông ở mấy thành phố lớn. Nhiều người đặt lời Việt cho bài hát, cũng là những nỗi niềm xum họp, chia ly nhưng cảm hứng và tâm tư khác nhau. Xin giới thiệu một trong những lời Việt như sau:

March **Auld Lang Syne** *Traditional*

Cầm tay vui chôn đây rồi ta nơi này bạn về nơi ấy. Phút
giây chia tay rồi đây mà bao tháng ngày lòng này còn say.
Lúc vui đâu có đây với bạn luôn chén thôi bạn lòng ta hỡi. Nhớ
ai không bao giờ sai dù xa cách hoài tình đời nào phai.

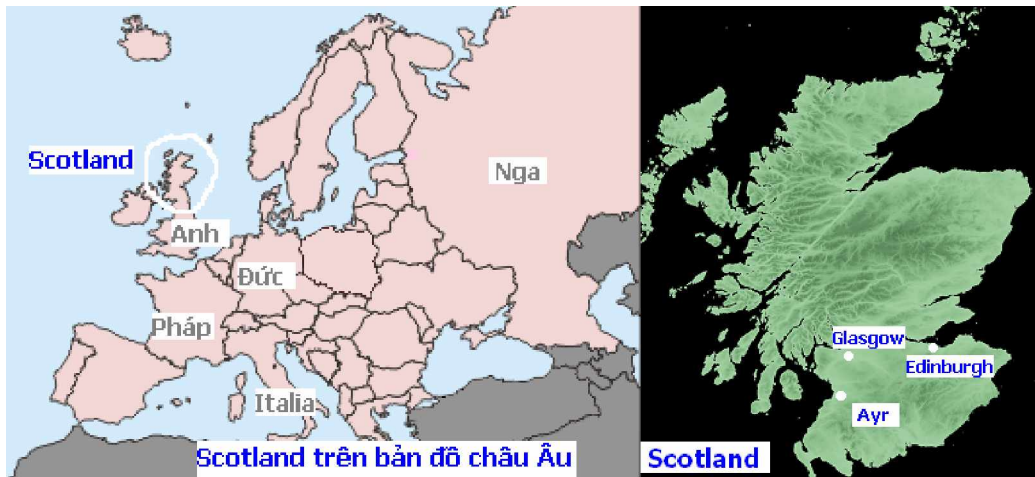
Băng đi nhiều năm, do hoàn cảnh chiến tranh, “Auld Lang Syne” hầu như không được nhắc đến. Một lần vào năm 1964, Đài Tiếng nói Việt Nam giới thiệu rất ngắn về “Auld Lang Syne” trong một chương trình dân ca thế giới. Các bác cao niên ngạc nhiên thốt lên: “Ơ! Mình đã hát bài này hồi học “ăng-făng-tanh” đấy! (tiếng Pháp, cours d’enfantin - lớp đồng ấu). Bây giờ nhiều bạn hát và yêu thích “Auld Lang Syne” nhưng chắc không mấy ai biết về cội nguồn và tác giả của nó.

Bài hát có nguyên gốc là khúc dân ca rất cổ vùng Scotland núi non hùng vĩ trùng điệp phía Bắc nước Anh. Xứ Scotland tuy có liên hệ rất mật thiết nhưng vẫn giữ tính độc lập cho đến thế kỷ XVIII mới từng bước hợp nhất với Vương quốc Anh. Thiên nhiên Scotland xa xôi đã được mô tả thật sinh động và nên thơ trong cuốn tiểu thuyết lịch sử tuyệt tác “Ivanhoe” của văn hào Walter Scott mà quê hương ông cũng ở vùng này. Ngoài câu chuyện về chàng hiệp sĩ Ivanhoe thượng võ và lãng mạn trong sách in và trong cuốn phim cùng tên thì có lẽ có vài thứ liên quan đến Scotland được biết đến nhiều ở nước ta là đội tuyển bóng đá từng không ít lần lọt vào vòng chung kết “World Cup” (Liên hiệp Vương quốc Anh – United Kingdom of Great Britain & North Ireland - là nước duy nhất có 4 đội tuyển bóng đá ở 4 vùng: England, Scotland, Wales và Bắc Ireland tham gia các giải quốc tế và châu lục như các đội tuyển quốc gia khác) và rượu mạnh Scottish Whisky. Đôi khi trên truyền hình thấy có cảnh các nam nhạc công mặc váy “thổ cẩm” kẻ xọc ô dọc ngang. Họ trình diễn những khúc dân ca Scotland với nhạc cụ kèn “ống túi” (bagpipe) rất độc đáo.

Vài hình ảnh Scotland

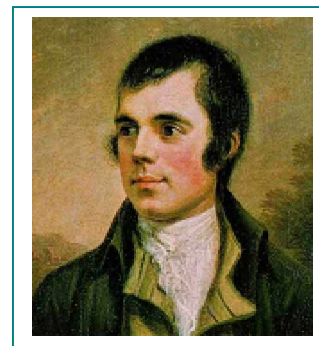

Bài hát “[Auld Lang Syne](#)” được biết đến vào khoảng những năm 1788–1793 khi Robert Burns, nhà thơ lớn và tiêu biểu nhất của Scotland, gửi bản thảo cho một vài nhà xuất bản. Nhưng mãi đến năm 1796, ít lâu sau khi R. Burns qua đời, bài hát mới được ấn hành.

Trong lời giới thiệu, R. Burns rất khiêm nhường, chỉ viết rằng đây là một bài hát cổ mà ông đã ghi lại khi nghe một lão nông hát. Về sau, người ta tìm hiểu kỹ và thấy bài hát cổ đó khác nhiều, cả lời và nhạc, so với bản thảo của R. Burns nên ông xứng đáng được coi là tác giả của “[Auld Lang Syne](#)”.

Robert Burns là ai vậy?

Đối với chúng ta, R. Burns có thể còn xa lạ nhưng ở Scotland, **đâu đâu cũng nhắc đến ông với niềm ngưỡng mộ, yêu mến và tự hào sâu sắc như một nhà thơ huyền thoại, một biểu tượng bất tử của dân tộc.**

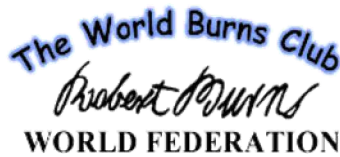

Ông sinh ngày 25/1/1759 tại làng Alloway, ngoại ô thị trấn Ayr, tỉnh Ayrshire, phía Tây Nam Scotland, trong một gia đình nông dân nghèo đông con. Là anh cả trong 7 anh em, ông phải vừa lo việc đồng áng, vừa cố học. Ông học rất thông minh và làm thơ khi mới 15 tuổi. Ngoài tiếng mẹ đẻ vùng Scotland và tiếng Anh, ông nói thạo tiếng Pháp và tiếng Latin, biết tiếng Hy Lạp. Những năm sau, ông ra thành phố làm viên chức để mưu sinh và làm thơ. Cuộc sống vẫn rất khó khăn và thêm vài chuyện rắc rối về gia đình nên ông đã phải bỏ sang Jamaica (châu Mỹ) làm cho hãng buôn lớn « West India » trong mấy năm, rồi sau đó lại trở về làng xưa. Ông mất ngày 21/7/1796 lúc mới 37 tuổi vì những căn bệnh dai dẳng do phải gánh vác công việc quá nặng nhọc từ thuở niên thiếu. Ít năm sau, thi hài ông đã được chuyển về mai táng tại Cung Văn hóa Dân tộc Scotland. Trong cuộc đời sáng tác ngắn ngủi, ông đã để lại hàng trăm tác phẩm văn thơ, bài hát, thư từ,... tiêu biểu cho nền văn hoá đặc

sắc của đất nước, ca ngợi quê hương, tình yêu lứa đôi, khát vọng độc lập - tự do, công bằng xã hội. Ông nhiệt thành ủng hộ Cách Mạng Pháp 1789 (có những chi tiết chưa được xác minh đầy đủ rằng ông đã tham gia vận động quyên góp mua vũ khí gửi sang Pháp để bảo vệ Cách mạng). Ông cũng là tác giả của Bài ca chính thức của xứ Scotland, vang lên trong Lễ khai mạc Nghị viện Scotland. Ở những nước nói tiếng Anh, rất nhiều địa danh mang tên nhà thơ và tên dòng sông quê hương « Afton » của ông. Những lúc thư thái, K. Marx, lãnh tụ cách mạng, rất thích nghe các con đọc thơ R. Burns.

Cầu nhỏ đầu làng Alloway

Hiệp hội Thế giới Burns

R. Burns đã sinh ra tại ngôi nhà này

Thị trấn Ayr ngày nay: đường từ ngoại ô đi vào (trái) và khu trung tâm (phải)

Năm 1959, thế giới kỷ niệm 200 năm ngày sinh R. Burns. Vài bài thơ của ông đã được dịch ra tiếng Việt nhân dịp này. Xin giới thiệu dưới đây một trong vài bài đó, bài thơ trữ tình « [Sông Afton thân yêu](#) » :

Nguyên tác tiếng Anh cổ:

Flow Gently Sweet Afton

*Flow gently, sweet Afton, among thy green braes,
Flow gently, I'll sing thee a song in thy praise;
My Mary's asleep by thy murmuring stream,
Flow gently, sweet Afton, disturb not her dream.*

*Thou stock dove whose echo resounds thro' the glen,
Ye wild whistly blackbirds in yon thorny den,
Thou green crested lapwing thy screaming forbear,
I charge you, disturb not my slumbering fair.*

*How lofty, sweet Afton, thy neighboring hills,
Far mark'd with the courses of clear winding rills;
There daily I wander as noon rises high,
My flocks and my Mary's sweet cot in my eye.*

*How pleasant thy banks and green valleys below,
Where, wild in the woodlands, the primroses blow;
There oft, as mild evening weeps over the lea,
The sweet-scented birk shades my Mary and me.*

*Thy crystal stream, Afton, how lovely it glides,
And winds by the cot where my Mary resides;
How wanton thy waters her snowy feet lave,
As, gathering sweet flowerets, she stems thy clear wave.*

*Flow gently, sweet Afton, among thy green braes,
Flow gently, sweet river, the theme of my lays;
My Mary's asleep by thy murmuring stream,
Flow gently, sweet Afton, disturb not her dreams.*

Êm ãm trô ãi, Afton thân yêu, ...

Dịch:

Sông Afton thân yêu

*Êm ãm trô ãi, Afton thân yêu, trô ãi bên bờ xanh lá cây xa xa,
Êm ãm trô ãi, ta sẽ hát một bài ca ngợi con sông hiền hoà,
Mary của ta bên dòng nước rì rào ãng ngủ,
Êm ãm trô ãi, Afton ơi, vì nàng ãng phá tan giấc ngủ.*

*Hỡi bờ cây rừng trong thung lũng đang gáy cúc cu,
Hỡi sao đen đang hót vang trên tổ cao cành gai phủ,
Hỡi chim trĩ mào xanh đang cất tiếng kêu nhẩn nhủ,
Ta van chim, vì nàng tiên ta yêu, đừng phá tan giấc ngủ.*

*Afton ơi, những ngọn đồi bên bờ sông cao biết bao,
Làn suối nhỏ trong vắt quanh co lượn dưới chân đồi cỏ rì rào,
Ngày ngày khi mặt trời chiếu giữa đỉnh đầu, lang thang ta đi,
Theo đàn cừu, mắt nhìn căn nhà của Mary.*

*Bờ sông và thung lũng chạy dài xa xa đẹp biết mấy,
Giữa rừng thưa, hoa hồng nở cháy,
Khi sương chiều phảng phất lan trên đồng cỏ rậm,
Mary và ta nép dưới bóng thông ngạt ngào hương đậm.*

*Afton ơi, dòng nước pha lê trôi nhẹ nhàng biết mấy,
Sông uốn khúc quanh co bên căn nhà Mary ở đây,
Nước vẫn nghịch đùa đập vào bàn chân tuyết trắng,
Khi em vượt qua dòng hái những đoá bông ngát thơm.*

*Êm đềm trôi đi, Afton thân yêu, trôi bên bờ xanh lá cây xa xa,
Êm đềm trôi đi, hỡi con sông thân yêu, sông của những bài ta ca,
Mary của ta bên dòng nước rì rào đang ngủ,
Êm đềm trôi đi, Afton ơi, vì nàng đừng phá tan giấc ngủ.*

Afton ơi, những ngọn đồi bên bờ sông cao biết bao,...

Bài thơ được làm vào khoảng năm 1786. Nhân vật Mary chính là nàng Mary Campbell, bạn gái của nhà thơ. Nàng mất sớm, không lâu sau khi R. Burns viết bài thơ này.

Người Pháp có câu: "Dịch là phản lại". Thường những áng văn thơ được đem dịch là những tác phẩm đặc sắc. Do đó, dịch sao cho hay là một việc rất khó. Dịch phải vừa trung thành với nội dung, ý tưởng của nguyên bản lại phải sáng tạo để thể hiện được "hồn" của thơ văn trong ngôn ngữ mới. Bản dịch bài thơ "Sông Afton thân yêu" ở trên có thể coi là hết sức thành công.

Nhắc đến văn thơ, đến người xưa trong lúc nhịp sống đang hối hả, gấp gáp như hiện nay với đây những toan tính thuần túy vật chất, phải chăng có gì "lạc lõng"? Nhưng nếu không còn nữa những hoài bão tốt đẹp, những tình bạn và tình yêu trong sáng, những tâm hồn cao thượng, ... thì nhân loại đã để mất đi những gì quý báu nhất của mình.

Giáng sinh 2007
An Hồng Anh